

5. Naumenkova, S. (2010) "The formation of a new financial infrastructure: the main issues and possible challenges for Ukraine", VisnykNBU, vol.1, pp. 8-13.

6. Statistics: Monetary statistics [Online], available at [http:// bank.gov.ua](http://bank.gov.ua), (Accessed 25 Mar 2017).

7. Statistics: Macroeconomic Indicators [Online], available at [http:// bank.gov.ua](http://bank.gov.ua), (Accessed 25 Mar 2017).

8. Ustenko, O. and Zymenko, M. (2016) "Interaction of inflation and devaluation processes in Ukraine: identification of causes and ways of their elimination", Modern currency policy and peculiarities of its realization in Ukraine, 120 p., pp. 95-100.

Стаття надійшла до редакції 20.10.2017р.

УДК 330.14

Шеянова Ю. Д., аспірантка,
Харківський національний економічний
університет ім. С.Кузнеця

СУТНІСТЬ І СКЛАДОВІ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КАПІТАЛУ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

ESSENCE AND COMPOSITION OF ORGANIZATIONAL CAPITAL OF BUSINESS ENTERPRISES

Sheianova Y., postgraduate student,
Simon Kuznets Kharkov National University of Economic

АНОТАЦІЯ: У роботі розглянуто ознаки понять «організаційний капітал» та «структурний капітал». Автором запропоновано використовувати термін «організаційний капітал» для того, щоб позначити усі управлінські активи, які є частиною інтелектуального капіталу. Виявлена роль та місце організаційного капіталу підприємства у системі управління його інтелектуальним капіталом. Досліджено різноманітні методи та способи типології елементів інтелектуального капіталу в розрізі внутрішнього середовища підприємства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: організаційний капітал, підприємництво, інтелектуальний капітал, структурний капітал.

ABSTRACT: In the course of the research the signs of the concepts "organizational capital" and "structural capital" are considered. The author suggested using the term "organizational capital" in order to identify all managerial assets that are part of intellectual capital. The role and place of the organizational capital of the enterprise in the management system of its intellectual capital is revealed. Various methods and methods of typology of elements of intellectual capital in the context of the internal environment of the enterprise

KEYWORDS: organizational capital, entrepreneurship, intellectual capital, structural capital.

Вступ. В умовах постійних змін зовнішнього середовища а також мінливості ринку перед керівництвом постає необхідність розуміння інтелектуального капіталу підприємства як однієї із основних складових розвитку підприємництва.

Складові інтелектуального капіталу визначають стратегію та можливості підприємства. Також саме вони визначають продуктивність традиційних факторів виробництва на сучасному етапі розвитку економіки.

Метою дослідження є виявлення ознак таких понять як «організаційний капітал» та «структурний капітал», встановити їх місце у системі управління інтелектуальним капіталом.

Результати дослідження. Швидкий розвиток сучасної економічної системи та підприємництва в Україні вимагають нових підходів до розуміння поняття організаційного капіталу. Аналіз літератури дозволив зробити висновок, що поняття організаційного капіталу необхідно розглядати у розрізі сучасного підприємництва.

Загалом інтелектуальний капітал розділяють на три основні складові: людський, структурний та споживчий капітал. Проте ця термінологія, яка була сформована ще наприкінці ХХ ст., вже не відповідає вимогам сучасного підприємництва. Людський та споживчий капітал порівняно добре досліджені у працях закордонних та вітчизняних науковців, однак специфіка сільськогосподарських підприємств висвітлена недостатньо. Стосовно структурного (організаційного) капіталу можна сказати, то він є найменш дослідженим. Є значні суперечності у працях відомих фахівців та дискусійні визначення його сутісних ознак, структурних елементів та зв'язків між ними.

Актуальність обраної теми обумовлена тим, що регулювання розвитку інтелектуального капіталу ґрунтується на оцінці ефективного використання його складових чинників, а структурний (організаційний) капітал неможливо

однозначно оцінити за допомогою кількісних чи якісних показників без їх прив'язування до окремих характеристик цього капіталу. Тобто спочатку потрібно закріпити типологію складових частин структурного (організаційного) капіталу, визначити зв'язки між ними, а після цього будувати систему оцінювання.

На початку 1990-х років розвиток теорій інтелектуального капіталу пришвидшився. У роботах Е. Брукінга [1], Ю. Х. Даума [2], Л. Едвінсона [3], М. Мелоуна [3], К. Е. Свейбі [4], Т. Стюарта [5] розглянуті практичні і теоретичні особливості формування ІК, його оцінка та особливості управління. Вітчизняні та зарубіжні науковці запровадили окремий напрям менеджменту, який пов'язаний з управлінням інтелектуальним капіталом, зробили значний внесок у розвиток його структури, однак кожен з них мав свій індивідуальний підхід до визначення структурного (організаційного) капіталу. У пізніших працях В. П. Баранчесєва [6], О. Б. Бутнік-Сіверського [7], С. М. Ілляшенка [8], О. В. Кендюхова [9; 10], А. М. Колота [11], О. Б. Мних [12], Й. С. Ситника [13], В. Ю. Школи [14], В. О. Щербаченко [14] відображені різні підходи до визначення структурного капіталу, які багато в чому суперечать один одному і не відображають галузевої специфіки вітчизняних українських підприємств.

Було відокремлено сутнісні ознаки поняття «структурний капітал», «організаційний капітал», «структурні активи» та інші подібні їм за практичним застосуванням у теорії управління інтелектуальним капіталом, а також практичним використанням у теоріях управління інтелектуальним капіталом за допомогою методів теоретичного узагальнення та системного аналізу структурно-функціонального і процесно-структурного підходів.

Одним з основних трьох базових складових інтелектуального капіталу є структурний (організаційний) капітал. Проте, якщо людський капітал усі відомі науковці визначають загалом чітко в структурі інтелектуального капіталу, то споживчий (клієнтський) капітал дуже часто перетинається зі структурним (організаційним) капіталом певними своїми складовими.

Поняття, які застосовують фахівці, також відрізняються один від одного, проте головною ознакою складових структурного (організаційного) капіталу я вважаю його належність до внутрішнього середовища підприємства. Відмінності понять та термінів, трактування сутності структурного (організаційного) капіталу є дуже важливим, також як і ті елементи, що пропонуються різними авторами (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення категорій структурного та організаційного капіталу,
тлумачення їх сутнісних ознак і складових елементів

Автори	Терміни	Визначення	Складові елементи
1	2	3	4
К. -Е. Свейбі [4] (1989)	Внутрішня структура	Все, що створено працівниками і перебуває у власності організації	Патенти, концепції, моделі, шаблони, комп'ютерні системи, адміністративні процеси
Т. Стюарт [5, с. 164-192] (1990)	Структурний капітал	Дозволяє ефективно здійснювати збір, тестування, організацію, фільтрацію, збереження і розподіл знання	Структура управління, форми і методи управління
Л. Едвінсон, М. Мелоун [3] (1991)	Структурний капітал	Містить клієнтський і організаційний капітал (систематизована й формалізована компетентність підприємства, системи підсилення творчої ефективності, організаційні можливості створення продукту й вартості)	1. Капітал інновацій (комерційні права, інтелектуальна власність, нематеріальні активи, які забезпечують відновлення). 2. Капітал процесів (системи організації виробництва, збуту, сервісу, у процесі діяльності яких формується вартість продукту).
Е. Брукінг [1] (1996)	1. Інфра- структурні активи 2. Інтелекту- альна власність	1. Інструмент захисту корпоративних активів. 2. Технології, методи й процеси, що забезпечують роботу підприємства.	1. Ноу-хау, патенти, авторські права, виробничі й торговельні секрети. 2. Корпоративна культура, методи оцінки ризику, фінансова структура
Ю. Х. Даум [2] (2002)	Структурний капітал	Слугує для обміну інформацією й застосування знання	Кодифіковане ноу-хау; організаційні структури, системи, процеси і методи управління

О. Б. Бутнік-Сіверський [7, с. 17] (2002)	Структурний капітал	Різноманітні організаційні механізми, які забезпечують продуктивність працюючих та функціонування компанії	Програмні засоби ЕОМ, програмне забезпечення, бази даних, організаційна структура, патенти, товарні знаки
В.П. Баранчєєв [6, с. 46-63] (2003)	Внутрішні структурні активи	1. Організаційно-управлінські активи. 2. Продуктово-технологічні (інноваційні) активи. 3. Активи корпоративної та інноваційної культури.	1. Структура управління, внутрішні положення. 2. Технології виробництва та обігу інформації і знань. 3. Корпоративна культура, соціальні зв'язки.
О.В. Кендохов [9; 10] (2003)	1. Інфра-структурний капітал 2. Техніко-технологічний капітал	Засоби управління всіма структурними складовими ІК, які знаходяться в діалектичному взаємозв'язку один з одним, формують структуру бізнесу і повністю контрольовані підприємством	1. Інформаційні технології, бази даних, організаційна структура, філософія управління, корпоративна культура, співробітництво. 2. Винаходи, корисні моделі, промислові взірці, патенти, виробничі секрети (ноу-хау), права на дизайн.
А.М. Колот [11, с. 9-10] (2007)	Капітал установи	Організаційно-технічний, інноваційно-інформаційний ресурс, пов'язаний з функціонуванням установи	Ліцензії, патенти, технології, торгові марки, корпоративна культура, організаційні структури, системи зв'язку, бази даних
С.М. Ілляшенко [8, с. 93] (2008)	Організаційний (структурний) капітал	Засоби та інструменти управління бізнесом та елементи внутрішнього середовища організації разом з системою комунікацій і об'єктами інтелектуальної власності	Патенти, ліцензії, ноу-хау, товарні знаки, промислові зразки, інформаційне, технічне і програмне забезпечення, організаційна структура, корпоративна культура, мотивації творчої праці
О. Б. Мних [12, с. 256] (2009)	Організаційний капітал	1. Капітал інтелектуальної власності. 2. Інфраструктурний капітал. 3. Інноваційний капітал. 4. Процесуальний капітал. 5. Реляційний капітал.	1. Патенти, товарні знаки, авторські права. 2. Система маркетингової інформації, корпоративна культура, локальні мережі, інформаційні системи-метрики. 3. Філософія управління, дослідницька база, інтелектуальні продукти, виробничо-продуктова політика підприємства. 4. Бізнес-процеси, технології реагування на зовнішні зміни, захисту довкілля. 5. Репутація, досвід співпраці, ділове партнерство

В. Ю. Школа, В. О. Щербаченко [14, с. 73] (2011)	1. Організаційний капітал. 2. Інформаційний капітал.	Внутрішні засоби забезпечення управління підприємством та його інтелектуальним капіталом	1. Технічне і програмне забезпечення, товарні знаки, організаційна структура. 2. Інформація про контрагентів, науково-методичні матеріали
Й. С. Ситник [13, с. 337] (2012)	1. Організаційний капітал. 2. Інтелектуальна власність.	1. Організаційні можливості реагувати на виклики ринку для відбору, створення і поширення знань у межах організації. 2. Права на результати творчої інтелектуальної праці в організації, що захищаються законодавством.	1. Технологічна компетентність та індивідуальність організації, поінформованість, обізнаність, авторитетність, форми, методи і структури, лідерський клімат і командна синергія. 2. Інтелектуальний потенціал, об'єкти промислової власності, авторського права і суміжних прав, комерційні таємниці.

Визначення терміну структурний капітал має всі елементи інтелектуального капіталу, які є всередині підприємства та знаходяться під його контролем і з цим погоджуються майже усі відомі науковці. Саме тому терміни «структурний», «внутрішній», «організаційний» застосовуються як синонімічні. Цікаво, що до 2007 р. у роботах іноземних та вітчизняних авторів домінував термін «структурний капітал» [1-7; 9; 10], а пізніше почали більше використовувати його змістовий синонім – «організаційний капітал» [8; 11-14]. З точки зору термінологічної логіки поняття структура є складовою поняття підприємства, а не навпаки і тому це має сенс. Виходячи з цього зникає необхідність окремо визначати інтелектуальну власність чи інфраструктурні активи, які по суті відносяться до підприємства, проте виходять за межі поняття організаційної структури управління [8; 11-14].

Більшість праць зарубіжних дослідників з теорії інтелектуального капіталу кінця 1980-х – початку 1990-х рр. видокремлюють структурний капітал поряд з людським та споживчим [1; 4; 5], тільки Л. Едвінсон і М.

Мелоун та деякі їх послідовники вважають, що структурний капітал ділиться на клієнтський та організаційний [3]. Основним аргументом цих вчених є те, що до структурного капіталу відноситься все те, що залишається на підприємстві, коли працівники йдуть додому. А вже сам організаційний капітал Л. Едвінсон і М. Мелоун розділяють на капітал інновацій і капітал процесів. При цьому до капіталу інновацій вони відносять ті складові, які забезпечують спроможність компанії до відновлення, а до капіталу процесів – всі дії, які формують вартість продукту [3].

Розуміння інтелектуальної власності як категорії інтелектуального капіталу є ще одним популярним підходом до визначення складу структурного капіталу. Наприклад, Е. Брукінг виокремлює інтелектуальну власність та інфраструктурні активи [1], О. Б. Бутнік-Сіверський – тільки інтелектуальну власність [7], Й. С. Ситник – інтелектуальну власність та організаційний капітал [13]. Визначення на одному рівні з людським і споживчим капіталом інтелектуальної власності є дискусійним, хоча важливість інтелектуальної власності сумнівам не підлягає, проте вона вже є результатом комерціалізації інтелектуального капіталу.

Одна з популярних тенденцій, що зустрічається у працях вітчизняних науковців останніх років, є спроба відокремити на рівні зі структурним (організаційним) інформаційний та інфраструктурний капітал. О. В. Кендюхов замість структурного виокремлює інфраструктурний та техніко-технологічний капітал [9; 10], В. Ю. Школа, В. О. Щербаченко – організаційний та інформаційний [14, с. 73]. Найбільш прикладним є підхід О. Б. Мних, яка визначає в межах організаційного капіталу інтелектуальної власності, інфраструктурний, інноваційний, процесуальний та реляційний [12].

Реляційний капітал слід було б додати до споживчого, бо він характеризується такими параметрами, як репутація, досвід співпраці та ділове партнерство.

Дослідження різноманітних методів та способів типології елементів інтелектуального капіталу в розрізі внутрішнього середовища підприємства наводить на думку, що варто поділити елементи структурного (організаційного) капіталу за ознакою їх можливого контакту із зовнішнім середовищем, і тоді є можливість уникнути суперечності виділення його окремих частин (рис.1).

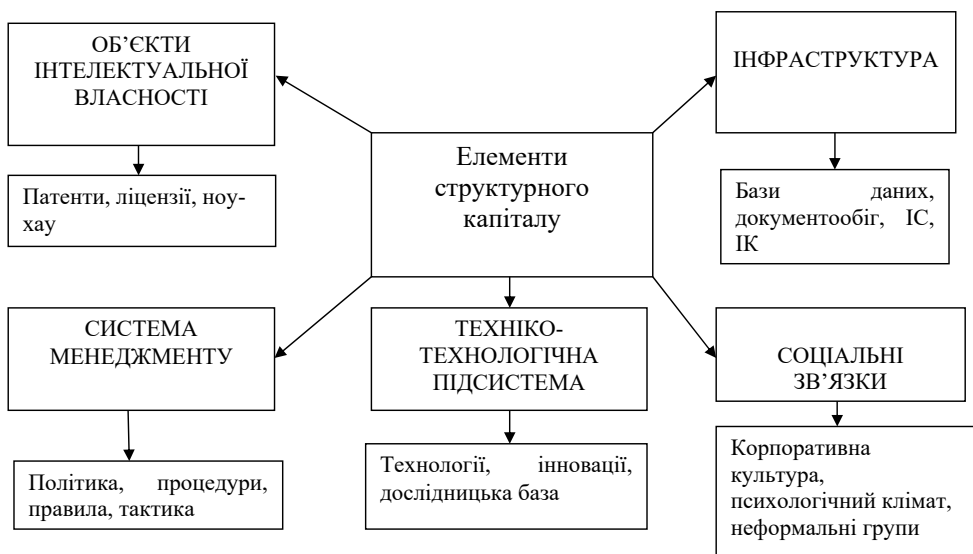

Рис.1 Склад і зв'язки елементів організаційного капіталу

Усі п'ять груп елементів структурного капіталу є однаково важливими для системи управління інтелектуальним капіталом, проте в них є власні особливі стосунки між собою та із зовнішнім середовищем. Об'єкти інтелектуальної власності є найбільш видимим елементом структурного капіталу, так як ця процедура їх юридичного закріплення за організацією має на меті показати конкурентам та споживачам, що у цих нематеріальних активів є власник і вони можуть бути об'єктом купівлі-продажу чи оренди.

Законодавче закріплення за організацією об'єктів інтелектуальної власності є результатом їх комерціалізації, що є результатом взаємодії з техніко-технологічною системою структурного (організаційного) капіталу.

Техніко-технологічна система структурного (організаційного) капіталу складається з елементів, які формують науковий потенціал підприємства. Внесок цієї системи у розвиток інтелектуального капіталу полягає у тому, що проводяться наукові дослідження, документуються результати, проводяться випробування, упроваджуються у виробництво нові розробки та підготовлюються документи для отримання патентів і авторських свідоцтв. Окрім цього, однією з функцій техніко-технологічної підсистеми є експертиза об'єктів ліцензій та майнових прав на нематеріальні активи, які підприємство хоче придбати ззовні.

Система управління підприємством ґрунтується на функціональних і процесних засадах і є механізмом реалізації місії і стратегії підприємництва. Методи, якими керуюча система впливає на керовану визначаються функціями управління і тими бізнес-процесами, що є ключовими у сучасній економіці. Система управління в цілому та її окремі елементи можуть бути структурним активом, який формує інтелектуальний капітал компанії, а інновації системи менеджменту можуть бути капіталізовані.

Складові кожної інфраструктури мають виражений інформаційний характер, в рамках структурного (організаційного) капіталу обслуговування внутрішнього середовища підприємства, не може функціонувати без обміну даними із зовнішнім середовищем. Завдяки цьому виникають проблеми економічної та інформаційної безпеки і необхідність відповідного захисту інформації, яка є конфіденційною або становить комерційну таємницю. Потрібно ретельно ставитися до комп'ютерних та програмних засобів, які обслуговують внутрішні і зовнішні бізнес-процеси підприємства, так як її цілі і задачі відрізняються, вони потребують абсолютно різних принципів контролю і захисту інформації. Це затратний і технічно складний процес, проте реалії сучасного підприємництва говорять про те, що швидкий

розвиток інтелектуального капіталу сприяє автоматичному розростанню інформаційної інфраструктури.

Соціальні зв'язки внутрішнього характеру мають опосередкований вплив на розвиток структурного (організаційного) капіталу, проте в значній мірі змінюють його якісні характеристики. Дати оцінку їх впливу на вартість інтелектуального капіталу можна завдяки непрямим методам шляхом порівняння показників продуктивності праці та інтелектуальної активності персоналу у підрозділах з різними умовами праці, рівнем конфліктності і соціальної відповідальності.

Формування та розвиток корпоративної культури на підприємстві є не швидким процесом, а виникнення ефекту синергії при створенні команд і вдалому підборі персоналу та komponуванні колективу сприяє ефективності капіталовкладень у розвиток інтелектуального капіталу.

В основі структури інтелектуального капіталу є організаційний капітал підприємства, основним елементом якого є система управління підприємством.

Висновок. Немає потреби фінансування розвитку тих складових інтелектуального капіталу, які вже вичерпали свій потенціал. Якщо трактувати потенціал як здатність до розвитку, то необхідно розуміти, що не всі складові та елементи інтелектуального капіталу відновлюють свій потенціал. Так само, працівники поважного віку ідуть на пенсію, а обладнання фізично зношується. Так само технічні системи, засоби комунікацій, комп'ютерні мережі, програмне забезпечення і навіть контакти із постачальниками та партнерами.

Напрями подальшого дослідження. Автором планується розглядання організаційного капіталу на сільськогосподарських підприємствах, його розвиток та шляхи підвищення ефективності.

Список літератури:

1. Брукинг, Э. Интеллектуальный капитал / Э. Брукинг. – СПб. : Питер, 2001. – 288 с.
2. Daum, J. H. Intangible Assets: die Kunst, Mehrwert zu schaffen / J. H. Daum Interview veröffentlicht in: sapinfo.net, 18.02.2002. Retrieved from: <http://www.sapinfo.net/public/de/interview.php4/page/0/article/comvArticle-174953c8c0ceae7e30/de>.
3. Edvinsson, L. Intellectual Capital. Realizing Your Company's True Value by Finding Its Hidden Roots / L. Edvinsson, M. Malone. – N. Y. : Harper Business, 1997. – 225 p.
4. Sveiby, K. E. The Intangible Assets Monitor / K. E. Sveiby // Journal of Human Resource Costing & Accounting, Vol. 2, No. 1, Spring, 1997, pp. 73-97. ISSN 2415-8453. Ukrainian Journal of Applied Economics. 2016. Volume 1. № 4. 99
5. Стюарт, Т. А. Интеллектуальный капитал. Новый источник богатства организаций [пер. с англ. В. А. Ноздриной] / Т. А. Стюарт. – М. : Поколение, 2007. – 368 с.
6. Баранчев, В. Управление брендингом как составляющей инновационного развития организации // Маркетинг. – 2003. – № 1. – С. 46-63.
7. Бутнік-Сіверський, О. Б. Інтелектуальний капітал: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / О. Б. Бутнік-Сіверський. – Режим доступу: <http://www.ndiiv.org.ua>.
8. Ілляшенко, С. М. Актуальні проблеми управління інтелектуальним капіталом підприємства / С. М. Ілляшенко // Механізм регулювання економіки. – 2008. – №2. – С. 91-101.
9. Кендюхов, О. В. Інтелектуальний капітал підприємства: методологія формування механізму управління [Текст] / О. В. Кендюхов; НАН України, Інститут економіки промисловості. – Донецьк: ДонУЕП, 2006. – 308 с.
10. Кендюхов, О. В. Ефективне управління інтелектуальним капіталом [Текст] / О. В. Кендюхов; НАН України, Інститут економіки промисловості. – Донецьк: ДонУЕП, 2008. – 363 с.
11. Колот, А. М. Інноваційна праця та інтелектуальний капітал у системі факторів формування економіки знань / А. М. Колот // Економічна теорія. – 2007. – №2. – С. 3- 13.
12. Мних, О. Б. Маркетинг у формуванні ринкової вартості машинобудівного підприємства: теорія і практика: [монографія] / О. Б. Мних. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. – 428 с.
13. Ситник, Й. С. Інтелектуалізація капіталу організації та його структурування / Й. С. Ситник // Формування ринкової економіки: зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2012. – Спец. вип. : у 2 ч., Ч. 1. : Стратегічні

імперативи сучасного менеджменту / [відп. за вип. С. М. Соболев]. – С. 332-342.

14. Школа, В. Ю. Економічне обґрунтування ролі інтелектуального капіталу у формуванні інноваційної економічної системи / В. Ю. Школа, В. О. Щербаченко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 3, Т. 1. – С. 72-78.

References:

1. Broking, E. Intellectual Capital / E. Broking - St. Petersburg : Peter, 2001. - 288 p.

2. Daum, J. H. Intangible Assets: Die Kunst, Mehrwert zu schaffen / J. H. Daum Interview veröffentlicht in: sapinfo.net, Feb 18, 2002. Retrieved from: <http://www.sapinfo.net/public/de/interview.php4/page/0/article/comvArticle-174953c8c0ceae7e30/de>.

3. Edvinsson, L. Intellectual Capital. Realizing Your Company's True Value by Finding Its Hidden Roots / L. Edvinsson, M. Malone. - N.Y.: Harper Business, 1997. - 225 p.

4. Sveiby, K. E. The Intangible Assets Monitor / K. E. Sveiby // Journal of Human Resource Costing & Accounting, Vol. 2, No. 1, Spring, 1997, pp. 73-97. ISSN 2415-8453. Ukrainian Journal of Applied Economics. 2016. Volume 1. No. 4. 99

5. Stuart, T. A. Intellectual capital. New source of wealth of organizations [trans. from english VA Nozdrynov] / T. A. Stuart. - M.: Generation, 2007. - 368 p.

6. Baranchev, V. Management of branding as a component of innovative development of an organization // Marketing. - 2003. - № 1. - P. 46-63.

7. Butnyk-Siversky, O. B. Intelligent Capital: the Theoretical Aspect [Electronic resource] / O. B. Butnyk-Siversky. - Access mode: <http://www.ndiiv.org.ua>.

8. Ilyashenko, S.M. Actual problems of management of intellectual capital of an enterprise / S.M. Ilyashenko / Mechanism of regulation of economy. - 2008. - No. 2. - P. 91-101.

9. Kendiukhov O. V. Intellectual capital of the enterprise: the methodology of forming the management mechanism [Text] / O. V. Kendiukhov; National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Industrial Economics. - Donetsk: DonUEP, 2006. - 308 p.

10. Kendiukhov, O. V. Effective management of intellectual capital [Text] / O. V. Kendiukhov; National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Industrial Economics. - Donetsk: DonUEP, 2008. - 363 c.

11. Kolot, A.M. Innovative work and intellectual capital in the system of factors of knowledge economy formation / A.M. Kolot // Economic theory. - 2007. - №2. - P. 3- 13.

12. Mnyh, O.B. Marketing in the formation of the market value of the machine-building enterprise: theory and practice: [monograph] / O. B. Mnyh. -

Lviv: Publishing House of the National University "Lviv Polytechnic", 2009 - 428 pp.

13. Sytnik, J. S. Intellectual capital of the organization and its structuring / J. S. Sytnik // Formation of a market economy: Sb. sciences Works / Ministry of Education and Science of Ukraine, State University "Kyiv. nats econ Un-t them. Vadim Hetman ". - K.: KNEU, 2012. - Special. vip : 2 hours, Part 1.: Strategic imperatives of modern management / [op. for the issue S. M. Sobol]. - P. 332-342.

14. Shkola, V. Y. Economic substantiation of the role of intellectual capital in the formation of an innovative economic system / V. Yu. Shola, V. Y. Shcherbachenko // Marketing and management of innovations. - 2011. - No. 3, T. 1. - P. 72-78.

Стаття надійшла до редакції 4.10.2017р.